

ORGANIZACIJA RADA I ANGAŽOVANJE ANESTEZIOLOGA CENTRA ZA ANESTEZIOLOGIJU I REANIMATOLOGIJU KCS U DRUGOM TALASU PANDEMIJE COVID-19 U SRBIJI

Dejan Marković

Krajem juna 2020. godine, nakon odluke Kriznog štaba da KBC Bežanijska kosa pređe u režim rada COVID bolnice, rukovodstvo Centra za anesteziologiju i reanimatologiju KCS je posetilo KBC Bežanijska kosa i zajedno sa direktorkom bolnice i načelnicom odeljenja anestezije napravljen je zajednički sastanak, sagledani su kapaciteti jedinice intenzivnog lečenja, ljudski resursi i oprema neophodna za početak prijema prvih COVID-19 bolesnika i organizovan je rad u jedinici intenzivnog lečenja (JIL). Dogovoren je smenski rad u trajanju od 4 h, napravljen je spisak neophodne opreme, lekova i zaštitne opreme potrebnih za intenzivni rad sa bolesnicima.

Veoma brzo, usled velikog priliva bolesnika u JIL, planirani kapaciteti JIL su bili duplirani, a asist. dr Jelena Veličković i asist. dr Marija Milenković iz KCS su određene kao koordinatori rada jedne od jedinica intenzivnog lečenja i odeljenja poluintenzivne nege, gde su ostale sve do kraja septembra. Pored toga, svakih nedelju dana je upućivana nova smena od po 7 specijalista i 7 specijalizanata anesteziologije, reanimatologije i intenzivnog lečenja kao pomoć u radu KBC Bežanijska kosa. Pored njih je angažovano i po 7 medicinski tehničara-anestetičara iz KCS za rad u JIL KBC Bežanijska kosa. Zbog što bolje organizacije rada na odeljenjima i bržeg prepoznavanja bolesnika koji su respiratorno ugroženi, a samim tim i ranijeg prebacivanja u JIL, angažovano je i 5 kliničkih lekara Centra za anesteziologiju i reanimatologiju KCS koji su poslani na svakodnevni rad u KBC Bežanijska kosa. To znači da je svakodnevno iz Centra za anesteziologiju i reanimatologiju KCS na radu u KBC Bežanijska kosa bilo 28 medicinskih radnika.

U isto vreme, broj pregleda i prijema na Klinici za infektivne i tropske bolesti KCS značajno se povećao, tako da su i na ovoj klinici organizovane stalne smene anesteziologa KCS za rad u respiratornom centru, a prof. dr Ivan Palibrk ponovo je angažovan kao koordinator rada ove JIL, zadužen za organizaciju rada anesteziologa u 3 smene, gde je pored anesteziologa uvek bio angažovan i medicinski tehničar-anestetičar.

Ubrzo su ponovo otvorene i COVID bolnice KBC Zvezdara i KBC Zemun. Broj bolesnika iz sata u sat je bivao sve veći, tako da su i ova dva KBC-a zatražila pomoć od Centra za anesteziologiju i reanimatologiju KCS. Kapaciteti su brzo popunjeni, te su u jednom trenutku bolesnici iz Beograda upućivani u okolne bolnice – Smederevo i Požarevac. Iz KCS su ponovo, kao koordinatori jedinica intenzivnog lečenja, upućeni doc. dr Bojan Jovanović, u KBC Zemun, i doc. dr Dejan Marković, u KBC Zvezdara, kako bi pomogli u radu ova dva kliničko-bolnička centra. Pored toga, u oba KBC su na 7 dana upućivani i anesteziolozi iz KCS, u grupama od po 3–5 anesteziologa i 1 anestetičara. Svi koordinatori intenzivnih nega, koje su pratili anesteziolozi iz KCS, podnosili su dnevne izveštaje o radu i stanju u JIL direktoru Centra za anesteziologiju i reanimatologiju KCS prof. dr Nebojši Lađeviću, koji je organizovao rad anesteziologa i nadgledao rad svih intenzivnih nega.

I poslednji preostali KBC u Beogradu, Dr Dragiša Mišović, ubrzo je vraćen u sistem COVID bolnica, a kako je pomoć anesteziologa iz bolnica izvan Beograda KBC-u Dr Dragiša Mišović u ovom talasu bila mnogo manja ili je uopšte nije ni bilo, anesteziolozi KCS su opet bili angažovani i u ovoj bolnici. Svakodnevno je odlazilo oko 5 anesteziologa.

Kako su sve druge bolnice civilnog zdravstva u Beogradu bile pretvorene u COVID centre, Klinički centar Srbije je na svojim klinikama zbrinjavao najveći broj hitnih hirurških bolesnika. Anesteziolozi KCS su se nakon sedmodnevnog angažovanja u COVID bolnicama vraćali u svoje matične klinike KCS, gde su nastavljali da rade 50–75% uobičajenog operativnog programa, a u COVID centrima ih je smenjivala nova grupa anesteziologa KCS. Sve ovo je dovelo do fizičkog i psihičkog zamora osoblja, te je odlučeno da se anesteziolozima omogući korišćenje godišnjeg odmora u trajanju od 5–10 dana, a da se ne ugrozi proces rada u COVID centrima i na klinikama KCS.

Nakon odluke da se Klinika za reumatologiju pretvori u COVID bolnicu, rukovodstvo Centra za anesteziologiju i reanimatologiju KCS je posetilo ovu bolnicu, dalo savete za organizaciju rada, nabavku opreme i zaštitnih sredstava. Pored toga, izvršena je jednodnevna edukacija lekara i medicinskih tehničara o modalitetima oksigenoterapije, praktično je pokazana primena kiseonične terapije, kao i izračunavanje količine preostalog kiseonika u bocama, a diskutovano je i o frekventnosti potrebe zamena boca novim.

Zbog potreba povećanja kapaciteta bolničkih mesta, kao i potencijalnog povećanja broja najtežih slučajeva, sportska dvorana Beogradska arena je pretvorena u bolnicu sa više od 250 ležajeva. Rukovodstvo Centra za anesteziologiju i reanimatologiju je i u ovom slučaju bilo konsultativno angažovano oko pravljenja podstanice za gasove, za razvođenje gasova unutar objekta i potencijalno organizovanje više JIL-ova u ovom objektu, sa mogućnošću korišćenja do 208 mehaničkih ventilatora. I ovaj zadatak je završen u rekordnom roku.

U toku ovog talasa, nekoliko anesteziologa i medicinskih tehničara-anestetičara KCS je imalo COVID-19, ali se uglavnom radilo o lakim do umereno teškim kliničkim slikama. I u ovom talasu smo uspeali da poštedimo anesteziologe sa autoimunim bolestima, kao i najveći broj doktora starijih od 60 godina od odlaska u COVID bolnice, a zahvaljujući mlađim anesteziolozima koji su na svojim plećima izneli najveći teret borbe u ovom periodu. Ovoga puta je bilo teže, jer je COVID infekcija buknuła u celoj zemlji istovremeno, pa nije bila laka ni organizacija preraspodele anesteziologa i anestetičara, jer su svuda bili potrebni.

Sve vreme su Urgentni centar KCS, Klinika za digestivnu hirurgiju, Klinika za kardiohirurgiju, Klinika za vaskularnu i endovaskularnu hirurgiju, Klinika za ginekologiju i akušerstvo, Klinika za neurohirurgiju, kao i sve druge klinike KCS, radile i kao hitne hirurgije, gde su svoj doprinos opet dali anesteziolozi koji su bili u COVID centrima, ali i anesteziolozi koji iz nekog opravdanog razloga nisu bili angažovani u COVID bolnicama, a na svojim leđima su izneli najveći teret rada sa hirurškim bolesnicima poznatog ili nepoznatog COVID statusa.

Pored redovnog rada u COVID JIL, naši anesteziolozi su odlazili i savetovali zaposlene u drugim bolnicama i odeljenjima JIL kako da najbolje rade u uslovima COVID-19 infekcije, pa su tako bili i u Čačku, Kragujvcu, Valjevu, Šapcu, Novom Pazaru, Nišu, Vranju...

Moramo naznačiti i veliku ulogu vojnog zdravstva kroz rad COVID bolnice na Karaburmi, kao i njihovo učešće i doprinos u zbrinjavanju bolesnika širom Srbije, a naročito u Novom Pazaru i okolini.

Zaključak

Čini se da je drugi talas COVID infekcije bio jači od prvog. I dok je kod prvog talasa preovladavao strah od nepoznatog i želja da se što bolje ustanove protokoli lečenja koje niko u svetu nije imao i poznao, u drugom talasu to nije bio slučaj. Rukovodstvo Centra za anesteziologiju i reanimatologiju KCS još jednom je pokušalo da pomogne drugim bolnicama u organizaciji rada, pomoći u ljudstvu i opremi u borbi protiv COVID-19, sve vreme vodeći računa i o procesu rada na hirurškim klinikama KCS. Ovaj posao nije lak, najteže je bilo sastavljanje spiskova i pozivanje radnika koji bi naredne nedelje bili angažovani u COVID bolnicama, uvek sa mišlju da se neko ne ošteti, da iste ljude ne preopteremo, da se zaštite sve vulnerabilne grupe, koliko god je moguće, i da broj odlazaka bude maksimalno ujednačen. I na kraju, ali ne i manje važno, edukativna aktivnost Centra za anesteziologiju i reanimatologiju KCS, u saradnji sa Udruženjem anesteziologa i intenzivista Srbije, nastavljena je veoma uspešnim on-line sastankom posvećenim svetskom danu borbe protiv sepse.

doc. dr Dejan Marković

Specijalista anesteziologije, reanimatologije i intenznog lečenja

Pomoćnik Direktora Centra za anesteziologiju i reanimatologiju KCS

Klinički centar Srbije, Centar za anesteziologiju i reanimatologiju, Resavska 51, Beograd,

Telefon: +381668300903, E-mail: drdejanmarkovic@gmail.com